

יצ"ו [ישמרם צורם וגואלם], שיעלהו על מזבח הדפוס ויהיה שליח לדבר מצוה, וכיון שתאות ענוים שומע ה' בבואו לק"ק [לקהילת קודש] אמשטרדם הראה הספר ליחדי ק"ק ספרדים ה"י [ה' ישמרם], ובראותם יופי הספר והדרו באשר הוא דבר שוה לכל נפש והכל מתאווים לו, תמכו והחזיקו ביד החכם הנ"ל... נדפס באמשטרדם בבית הגביר... בשנת... לפ"ק [תפ"ט]. [2], 99, [1] דף, 8*.

על הספר ישנה הסכמה מרבני הספרדים באמשטרדם, רבי דוד ישראל עטיאס ורבי יצחק חיים דנא דין בריטו שניתנה ביום י"ח אייר, ל"ג בעומר, תפ"ט.

בהקדמתו לספרו זה אומר רבי יאשיהו, מדוע פנה לפרש את ספר משלי: "דאית ביה מילי מעליותא וחסידותא, ובמוסרו יחתום כל אחד לזכור באשר הוא סוף כל אדם..."

להבדיל מספר "נבחר מכסף" שהודפס בארם-צובה בשנת התרכ"ט, והמביא לבית-הדפוס הוא שקרא לו בשמו, כאן קבע רבי יאשיהו את שמו של הספר בעצמו בעוד שהיה בכתב-יד, ונראה כי הוא שהכינו לדפוס, שכן כתב לו הקדמה וסיום וקרא לו שם: "ויהי מתוק בפי כדבש מצוף ויהי שמו כסף צרוף, כי צרפתיו כצרוף את הכסף ובחנתיו כזהב שחף, ועל דבר הכסף אשר נכספה וגם כלתה נפשי לעבוד את ה' אלהי קדשי..."

בספר מובאים פסוקים ממשלי כשהם מנוקדים, ועליהם פירושו באותיות רש"י. בשונה מפירושו לספרי החומש, צמוד כאן הפירוש לפסוקים, ורק לעתים מביא המחבר מדרשים או מובאות אחרות, לשם ליבון העניין ולפירושו ובכדי שיקל על הקורא להבין את דבריו. דבר נוסף השונה כאן מדרשותיו לחומש הוא - כמעט ואינו מציין את שמם של מפרשים שקדמו לו, מלבד "ומורי ז"ל" ואת פירושו של בספר "כסף נבחר"⁶⁹. פירושים אחרים הוא מציין כ"מ", דהיינו: "ויש מפרשים", וגם זאת לעתים נדירות בלבד⁷⁰.

מהרי"ט צהלון⁵⁸, רבי חייא רופא⁵⁹, רבי סולימאן אוחנא⁶⁰, רבי מאיר גאביון⁶¹, רבה של מצרים, רבי משה קאשטילץ⁶², רבי משה גלאנטי⁶³, רבי אברהם גבריאלי⁶⁴, רבי יהודה קרישפיין⁶⁵ ורבי משה נאג'רה⁶⁶. חכמים אלה היו מראשי הקהילות בארץ-ישראל, סוריה ומצרים והופעתם בתשובות הרב - אם כמסכימים ואם כשואלים - מעידה כאלף עדים על מעמדו החשוב של רבי יאשיהו ועל היחס שלו זכה מחכמי דורו.

מתשובותיו של רבי יאשיהו אנו למדים, כי בדרך כלל הוא משתדל למצוא דרך להקל. על כך כותב המהדיר, רבי אברהם ששון:

"כי ממידת טובו תמיד רדיף מור אחר כוחה דהיתרא, יפה כח המתיר הדן דין אמת לאמיתו בראיות ברורות חזקות ואמיתיות".

השאלות שנשלחו אליו היו בדרך כלל בנושאים חמורים, כגון ענייניהן של עגונות שבעליהן נרצחו על-ידי הגויים, או ענייני קידושים מספק, שהיו עלולים לרבות ממזרים בישראל. כאשר הוא מתיר במקרים אלה, הוא כותב: "...וכל זה כתבתי להלכה, אבל למעשה מיראי הוראה אני ואיני סומך על דעתך, עד שיסכימו עמי שנים מבעלי ההוראה..."⁶⁷.

ה. ...ספר "כסף צרוף", ביאור על ספר משלי, הכינו וגם חקרו הגאון המפורסם משרי צבאות ישראל הרב המוסמך יאשיהו בכ"ר [בן כבוד רבי] יוסף פינטו נ"ע [נחם עדן], פירוש נחמד ונפלא... ובהיות שהספר הנ"ל היה צפון וטמון עד הנה ולא ידע איש את גבורתו וכעת נתגלגל זכות על ידי זכאי ה"ה הבחור החכם ונבון יצחק בכ"ר משה לופיס פיריירה נר"ו תושב עה"ק [עיר הקודש] ירושלים תובב"א [תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן], אשר בעברו דרך ק"ק [קהילת קודש] ארם-צובה לבוא לערי האיפרופה, חלו פניו, נכדיו של הרב המחבר ה"ה הישיש החכם יאשיהו פינטו והגביר נבון ומעולה דניאל פינטו

מ"ד גאון, עמודים 206-207.
64. סימן פה. גם המבי"ט מזכירו בתשובותיו.
65. סימן נט.
66. סימן סב. בן רבי ישראל נאג'ארה, רבה של עזה. ראה אצל מ"ד גאון, עמוד 460.
67. "נבחר מכסף", דף צח ע"א, ק' ע"א, קב ע"א.
68. ראה למשל דף ז' ע"א.
69. ראה למשל דף ט' ע"ב, דף יא ע"א.
70. דף מו ע"א, "הרלב"ג והראב"ע ז"ל המה ראו בן תמהו" או דף צב ע"ב "והרב מוהר"ם אלשיך ז"ל".

58. מהרי"ט [רבי יום טוב] צהלון - סימן כז, נד, נו, ראה עליו להלן הערה 65.
59. סימן כט - זוהי התשובה האחרונה שכתב בימי חייו, והיא נכתבה בשנת השע"ז. רבי חייא נולד בצפת בשנת ה'ש"י [1550].
60. סימן ל. נולד במרוקו והתיישב בצפת, מקום מגורי האר"י, ראה אצל מ"ד גאון, עמודים 25-26.
61. סימן לח. נולד בין השנים ה'ש"ה והשט"ו, נפטר אחרי השפ"א.
62. סימן מ' [דף פג ע"א]. מגדולי חכמי מצרים ולאחר עלייתו רבו של קהל האשכנזים שבצפת, החל בשנת ה'ש"ע [1610] לערך.
63. סימן פג. נולד ברומא, גדל בצפת. תלמידו של ר"י קארו, ראה אצל